

Oponentní posudek na bakalářskou práci

„Možnosti působení vězeňského kaplana ve třech věznicích“

Diplomantka: Radka Špinarová

Doba po změně režimu v roce 1989 znormálníla v naší zemi také poměry ve vězeňství. Jednou ze známek změny bylo též zavedení duchovenské služby při výkonu trestu odnětí svobody (resp. v podmínkách vazby). Bylo uznáno, že uvězněné osoby zažívají významný otřes ve svém životě a že by mohly potřebovat i určitou duševní a duchovní rehabilitaci. Duchovenská služba je z tohoto pohledu určitým druhem sociální služby, která má své zákonitosti a specifické postupy. Proto lze uvítat bakalářskou práci na téma „Možnosti působení vězeňského kaplana“.

Bakalářská práce diplomantky se zaměřila na přiblížení situace osob ve vězeňském prostředí, na typy věznic a lidí – odsouzených i personálu – v nich. V tomto kontextu pak hovoří o náplni a cílech vězeňské duchovní služby. Je škoda, že se diplomantka více nezajímala o současný stav problematiky související s trestním právem a vězeňstvím. Tak např. již není v platnosti zrušený trestní zákon č.140/1961 Sb. a místo něho je používán trestní zákoník č.40/2009 Sb., který nabyl účinnosti již dne 1. ledna 2010. V práci též chybí zmínka o tom, že v současnosti dochází ke změně typů věznic ze čtyř na dva, budou pouze věznice s ostrahou a věznice se zvýšenou ostrahou. Na druhou stranu je důležité, že se diplomantka zabývala historií vzniku vězeňské duchovní služby, její náplní a cíli, osobnostními vlastnostmi lidí, kteří tuto službu vykonávají a tím vším v kontextu psychologických a sociálních potřeb lidí, kteří jsou v situaci uvěznění.

Hlavní téma práce je možno spatřovat v empirické části. Zde se diplomantka pokusila shromáždit informace o různých aspektech vězeňské duchovní služby od samotných aktérů této činnosti. V zásadě k tomuto účelu použila dotazník s 12 tematickými okruhy, který zaslala respondentům pomocí e-mailu. Celkově tak získala odpovědi od 8 respondentů. Při obhajobě práce by autorka měla vysvětlit, co chápe formulací, že „pro získání dat v kvalitativním výzkumu ... použila polostrukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami formou dotazníku“(viz str. 45 v kapitole metody výzkumu).

Zdá se, že je velkou škodou, že se autorka nepokusila přesněji specifikovat, o jaké údaje jí jde. Zejména u takové otázky jako je otázka č. 4. „s jakými motivacemi u obviněných / odsouzených se při využití služby setkáváte“ by neškodilo použít alespoň formu polouzavřené otázky, ne-li určité škálování možných druhů odpovědí. Zjištění by byla pak plastičtější a interpretace výsledků ze strany autorky méně subjektivní. Toto konstatování platí i o dalších okruzích zkoumání – vždyť přílišná obecnost otázek vede nutně k širokému rozptylu pochopení dotazu a tím pak k téměř nezpracovatelné interpretaci. Také zjištění typu, že např. odsouzení mají o aktivity duchovní služby „velký zájem“(viz pasáž „reakce obviněných/odsouzených na nabídku služby“) by pak získalo plastičtější kontury vypovídající

o síle tohoto zájmu, frekvenci kontaktu, typu odsouzených se zájmem o tuto službu, druhu osobnostního poškození a typů odsouzeného zločinu...

Práci by též prospělo, kdyby byly používány přesnější formulace. Tak např. konstatování že „duchovní služba je svobodnou volbou každého vězněného“ (viz str. 47), by snad měla znít, že účast na aktivitách duchovní služby má takový charakter. Podobně některé závěry ze šetření by měly být opatrněji formulovány, např. teze, „... že z výzkumu plyne, že obviněný či odsouzený se cítí být motivován dosáhnout ve věznici nějaké kvalitativní změny“ (viz str. 52), by měla být objektivně jasněji vyargumentována. Nesporně ve výkonu trestu jsou i takové osoby, které se opravdově snaží po změně svého života, množství současné recidivy vězňů však hovoří o faktické náročnosti skutečné proměny.

Práci by též prospělo, kdyby se autorka vyvarovala příliš citově zainteresovaných výroků věřícího člověka a ke studii vlivu duchovenské služby by přistoupila jako k sociálnímu problému vhodného resocializačního kontaktu vězně a kaplana, jako k pokusu o zaměřený dialog s cílem změnit a povznést osobnost vězně, a to prostředky duchovního a náboženského rozvoje.

Závěr: Zajímavě zaměřená práce mohla být přesněji a plastičtěji pojata. Podává některé souhrnné informace o náročné práci vězeňských duchovních, na druhé straně však mohla být pečlivěji propracována empirická část výzkumu. Navrhuji předloženou práci přijmout a ohodnotit ji – podle způsobu obhajoby - známkou „**velmi dobře či dobře**“.

12. června 2017

PhDr. Kazimír Večerka, CSc.